

УДК 330.8:005.7

JEL classification: O31, O32, L21, M14, O33

[https://doi.org/10.31891/dsim-2025-11\(4\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-11(4))

КОЕВОЛЮЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

МЕРКУЛОВ Дмитро Миколайович

аспірант,

Національний Університет "Одеська політехніка"

<https://orcid.org/0009-0003-7447-1067>

Стаття присвячена більш глибокому розумінню організаційних кордонів інноваційно-активних підприємств у вітчизняній економіці, яка функціонує в умовах ведення військових дій на основі демаркації їх структури у вигляді організаційно-технологічних систем. Основою логіки рішень у роботі є ефективність обміну і проведення транзакцій, а сутністю підприємства є узгодженість стимулів, права власності, ретельний контроль. Таким чином відбувається розкриття більш різноманітного погляду на кордони підприємства та його технологічні системи, теоретичну логіку і внутрішню організацію. Висунуто у межах альтернативного підходу для обговорення чотири напрямки: простір можливої ефективності, сфера організаційного впливу, компетентності переваги інноваційного виробництва, ідентифікація підприємства у інноваційному середовищі. У такому підході з юридичної точки зору кордони інноваційно-активного підприємства визначаються наступними обмеженнями: ефективним місцем транзакцій, концептуалізацією сфери впливу на інші підприємства, врахуванням портфеля наявних ресурсів, усвідомленням співробітниками підприємства емоційної та когнітивної узгодженості дій по відношенню до інноваційного процесу. Напрямок можливої ефективності сфокусовано на рішеннях про кордони як на виборі ефективного місця управління транзакціями підприємства. Напрямок визначення сфери впливу полягає у зміцненні поняття організаційних кордонів з поняттям транзакцій до більш широких кордонів контролю. Компетентності переваги фокусуються на рішеннях, як вибори інноваційних ресурсів в портфелі підприємства, визначаючи динамічні можливості для зміни горизонтальних і вертикальних кордонів. Ідентифікація підприємства у процесі інноваційної діяльності домінує над міркуваннями ефективності, ігноруючи докази підвищення ефективності управління. Але ідентифікація та ефективність можуть бути коєволюційними під час взаємного формування кордонів у процесі просування на ринок або його розширення.

Ключові слова: інновація, ефективність, організація, вартість, влада, компетентність, кордон, контроль.

COEVOLUTIONARY APPROACHES TO THE ORGANIZATIONAL DEVELOPMENT OF INNOVATION-ACTIVE ENTERPRISES

MERKULOV Dmytro

Odessa National Polytechnic University

The article is devoted to a deeper understanding of the organizational boundaries of innovation-active enterprises in the domestic economy, which operates under wartime conditions, based on the demarcation of their structure as organizational and technological systems. The logic behind decision-making in this study is grounded in the efficiency of exchange and the execution of transactions, while the essence of the enterprise is defined by the alignment of incentives, property rights, and rigorous control mechanisms. This approach reveals a more diverse perspective on the boundaries of the enterprise and its technological systems, as well as its theoretical logic and internal organization. Within the framework of an alternative approach, four directions are proposed for discussion: the space of potential efficiency, the domain of organizational influence, the competence-based advantages of innovative production, the identification of the enterprise within an innovation environment. From a legal perspective, the boundaries of an innovation-active enterprise are determined by the following constraints: the effective location of transactions, the conceptualization of influence on other enterprises, the consideration of the enterprise's resource portfolio, the employees' awareness of emotional and cognitive alignment in relation to the innovation process. The "space of potential efficiency" focuses on decisions regarding boundaries as choices about the most effective location for transaction management within the enterprise. The "domain of influence" shifts the notion of organizational boundaries from that of transactional limits to broader boundaries of control. The "competence-based advantages" center on the selection of innovative resources within the enterprise's portfolio, defining dynamic capabilities for adjusting horizontal and vertical boundaries. "Enterprise identification" within the innovation process takes precedence over efficiency considerations, potentially ignoring empirical evidence of improved management efficiency. However, identification and efficiency may co-evolve as boundaries are mutually shaped during market entry or expansion.

Key words: innovation, efficiency, organisation, value, power, competence, boundary, control.

Стаття надійшла до редакції / Received 11.07.2025

Прийнята до друку / Accepted 12.08.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасне розуміння створення та функціонування інноваційно-активних підприємств (ІАП) потребує різноманіття теоретичних підходів. Існуючі економіко-математичні моделі здебільшого ігнорують якісні аспекти організації ІАП, зокрема процеси створення знань. Моделі стратегічного управління сприяють

зниженню ризиків нерациональної поведінки. Попри те, що досягнуті результати не завжди є остаточно переконливими, поєднання різних точок зору може бути корисним для менеджерів сучасних, складно організованих ІАП, які відіграють ключову роль в умовах війни.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Н. Селіванова та С. Філіппова підкреслюють: “Особливістю інноваційно-активних підприємств є те, що їх розвиток можна ототожнити з інноваційним, оскільки основним стратегічним вектором їх майбутньої поведінки є саме інноваційний розвиток за рахунок запровадження різних за часом, змістовністю та спрямованістю інноваційних заходів” [5, с. 118].

У такій постановці питання існування ІАП важливим є звернення до категорії організаційних кордонів підприємства. Це набуває особливої актуальності в умовах вимушеної релокації багатьох промислових підприємств України через бойові дії на сході та півдні країни. Погоджуємось з точкою зору [2], згідно з якою першочергове значення має не лише саме підприємство, а його організаційно-технологічна система (ОТС).

У цьому контексті кордони розглядаються як демаркація технологічної структури, що формує ІАП. Це дозволяє відстежити дії відповідно до визначеної логіки ідентичності, яка забезпечує зміни у внутрішньому порядку функціонування підприємства та формує правила його включення до складніших ланцюгів створення інноваційної продукції.

Окремі науковці трактують кордони підприємства як демаркацію ресурсів, інші — як сферу впливу на галузь. На такі підходи істотно вплинула теорія транзакційних витрат (Р. Коуз, А. Солоу, О. Вільямсон) та пов’язана з нею концепція ефективності обміну.

Розгляд альтернативних теоретичних підходів привертає увагу до додаткових концепцій кордонів підприємства та до самих суб’єктів господарювання, особливо у випадках, коли традиційна логіка ефективності (що ґрунтується на рівновазі) втрачає свою актуальність. Крім того, такі підходи сприяють формуванню нового розуміння взаємодії ІАП з кризовим середовищем національної економіки.

Так, Г. Дорошук запропонувала концепцію діагностики організаційного розвитку промислових підприємств [1, с. 160], яка дозволяє визначити стадію розвитку підприємства, окреслити проблемне поле, знайти шляхи переходу на наступну стадію розвитку та підвищення ефективності, а також оцінити потенціал досягнення цілей сталого розвитку.

О. Трут формує власну концепцію результативності виробничо-господарських систем, яка “...орієнтована на врахування нових чинників створення вартості, нові механізми її забезпечення та інтеграцію різних функціональних сфер діяльності. Конструктивний аналіз фінансової, ринкової, технічної та інформаційної концепцій забезпечення результативності та ефективності функціонування вітчизняних підприємств демонструє домінування в Україні технічних підходів” [6, с. 93].

Під час написання цієї статті автор спирався на праці таких науковців: Г. Дорошук [1], С. Єрмак [2], В. Захарченко [2], Й. Петрович [3], М. Портер [4], Н. Селіванова [5], О. Трут [6], С. Філіппова [5; 7], R. Pindyck та D. Rubinfeld [8], F. Santos та K. Eisenhardt [9], O. Williamson [10].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета роботи полягає у забезпеченні більш глибокого розуміння організаційних кордонів інноваційно-активних підприємств у вітчизняній промисловості на основі демаркації їх структури як організаційно-технологічних систем. На відміну від фундаментальних концепцій, які розглядають організаційні кордони лише як розмежування між підприємством та його зовнішнім середовищем і трактують їх як центральне рішення про місце укладення угоди, в основі яких лежить логіка ефективності обміну, а сутність підприємства зводиться до узгодження стимулів, розподілу прав власності, прийняття рішень і ретельного моніторингу — ми пропонуємо альтернативну теорію [2], яка передбачає більш збалансоване бачення кордонів підприємства.

Цей підхід дає змогу розкрити ширше розуміння меж організації, її теоретичної логіки та внутрішньої структури. Як зазначає Й. Петрович, основними характеристиками такої організації є **цілісність** і **стійкість** [3, с. 23].

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці вітчизняних та іноземних фахівців, матеріали періодичних видань, ресурси Internet та ін. При проведенні дослідження використано методи: системний та інституціональний підходи, методологічний і структурно-функціональний аналізи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Актуальністю проведення цього дослідження визначається проголошена Україною на першому індустріальному форумі (29.02.2023р., Київ) орієнтація на інтенсивний розвиток промислових підприємств оборонного характеру із залученням іноземних сучасних технологій. З цієї ціллю створюється Оборонний державний фонд. До нього на форумі приєдналися 38 іноземних компаній з 19 країн, були підписані перші угоди зі створення дронів, ремонту бронетехніки, обміну технологіями та ін. Реальним прикладом такої співпраці є угоди, які підписані з компаніями “Rheinmetall” (Німеччина, ремонт і виробництво бронетехніки), “Baukar” (Туреччина, сумісно з Україною виробництво БПЛА), “Turgis-Gaillard” (Франція, сумісно з

Україною виробництво дрону “Аарок”). Сумісні виробництва, які утворені на основі високотехнологічних ОТС, можуть бути створені в Україні (що доволі важко уявити, враховуючи напружені військові обставини) або на кордоні сусідніх з Україною країн.

У цьому контексті робимо спробу надати альтернативний підхід до існуючих різноманітних поглядів на кордони ІАП, теоретичну логіку і внутрішню організацію, спираючись на досягнутий іноземний досвід (наприклад, F. Santos і K. Eisenhardt [9]). Альтернативний підхід до організаційних кордонів ІАП розглянемо у чотирьох напрямках: визначення простору можливої ефективності (1), відповідної сфери організаційного впливу (2), компетентних переваг (3), ідентифікації суб'єкта господарювання (4). До таких напрямів виникають питання про: вартість (1), ринкову владу (2), розвиток (3), взаємозв'язки (4). Кордони при цьому розглядати можливо як по горизонталі (розповсюдження інноваційних продуктів), так і по вертикалі (визначається ланцюгами створення вартості), підкреслюючи при цьому місце проведення транзакцій (1), сферу взаємовпливу (2), обсяг ресурсів (3), образ креативності (4). Таким чином, альтернативний підхід дозволить побачити ІАП у зовнішньому середовищі та сутність його внутрішньої організації. Перший напрям фокусується на тактичних заходах ІАП, а інші тримають стратегічну значимість, що пов'язані з розвитком і домінуванням. Такі напрями можуть бути одночасно коеволюційними, синергетичними та взаємодоповнюючими.

1. Визначення простору можливої ефективності. Пам'ятаємо: концепція економічної ефективності починається з економіки обліку [8, с. 422-423]. Звертаючи увагу на мінімізацію витрат, такий напрям ставить питання про те яким чином повинні здійснюватися (регулюватися) угоди – ринком або саме ІАП? Тому що він заснований на юридичному розумінні, що механізм управління ІАП відрізняється від ринку. Тобто, витрати на управління діяльністю ІАП через ринок відрізняються від витрат на управління інноваційною діяльністю саме на ІАП. Тому стратегічна логіка встановлення кордонів буде полягати у пошуку точки мінімальних витрат шляхом порівняння витрат на ринкове та ієрархічне управління в ІАП. Це вибір про місце проведення транзакцій (рис. 1). За О. Вільямсоном джерелом розбіжностей у визначенні вартості управління можуть бути: транзакційні витрати, процес вимірювання, різниця в знаннях [10].

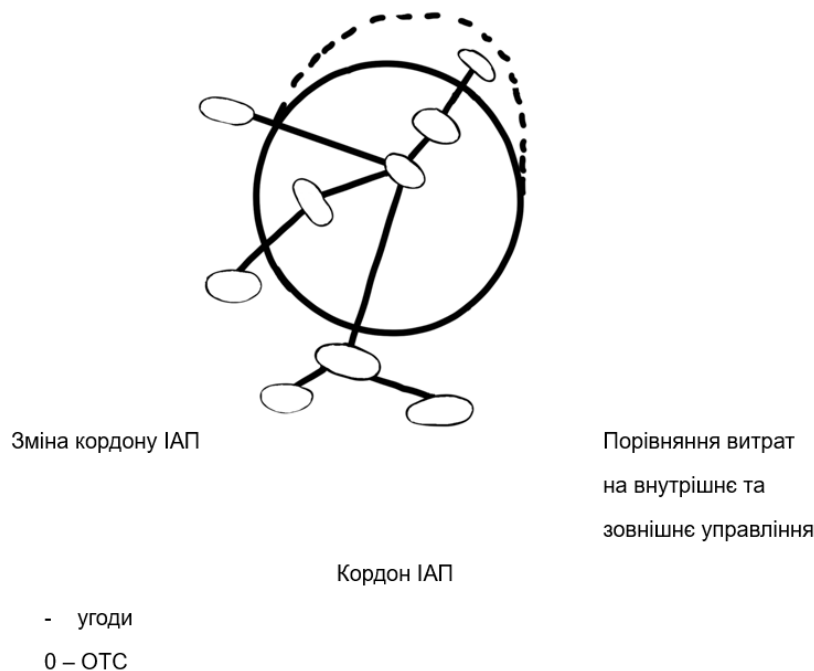

Рис. 1. Кордони ефективності ІАП (уявлення автора)

У розумінні обмеженої раціональності економічних агентів і невизначеності місця обміну умови виконання угод потребують більше витрат. У такій ситуації припускаємо, що ієрархічне управління буде мати деякі переваги перед ринковим управлінням.

При зосередженні уваги на транзакційних витратах додатково доцільно звертати увагу на витратах вимірювання, що покликані інформаційними проблемами, які виникають у процесі ринкового обміну й призводять до морального ризику. Якщо легше контролювати діяльність і узгоджувати стимули всередині ІАП, так і проведення транзакцій всередині підприємства, ймовірно, буде знижувати витрати, що пов'язані з інформаційними проблемами.

Напрямок визначення ефективності частіше за все застосовується до вертикальної інтеграції. У межах вертикальних кордонів кожний етап інноваційно-активного виробництва підлягає оцінці вибору мінімізації витрат на управління, - відбувається накопичення незалежних рішень. При цьому: “Кордони виробничих

можливостей показують різні комбінації..., які можуть бути вироблені за фіксованим значенням праці та капіталу” [8, с. 440]. У разі горизонтальних кордонів потенціальна економія відбувається за рахунок масштабу і залежить від витрат на управління. Таким чином напрям визначення ефективності зосереджується на кордонах як на виборі ефективного місця управління транзакціями і форма управління має значення (табл. 1).

Таблиця 1

Напрями визначення організаційних кордонів ІАП

		Напрямок			
		Простір можливої ефективності (1)	Сфера організаційного впливу (2)	Компетентнісні переваги (3)	Ідентифікація суб'єкта господарювання (4)
Складові	Концепція підприємства	Моніторинг і узгодження стимулів	Координація з ціллю зниження залежності та присутності влади	Отримання конкурентних переваг від інноваційних продуктів	Підсилення соціального контексту
	Основні організаційні кордони	Розмежування ОТС всередині ІАП	Розмежування сфер впливу ІАП	Розмежування ресурсної бази ІАП	Розмежування домінуючих сфер інноваційної діяльності
	Основна ціль	Мінімізація витрат	Автономія	Інноваційний розвиток	Узгодженість сфер впливу
	Теоретичне підґрунтя	Право, зниження інноваційних витрат	Економіка оборонної промисловості, залежність від ресурсів	Структура наявних невизначеностей	Управлінський капітал, організаційна ідентичність
	Одиниці проведення аналізу	Угоди	Стратегічні зміни	Ресурси для інновацій	Атрибути ідентифікації
	Інструменти управління кордонами	Механізм зміни ієрархії в управлінні	Механізм зміни власності	Динамічні утворення альянсів	Зміна умов і заміна організаційних заходів
	Усвідомлення перспективи	Ієрархія або ринок	Контроль або аутсорсинг	Володіння або розмежування	Усвідомлені дії або “плавання за течією”

Джерело: узагальнення автора

2. Сфера організаційного впливу або кордони влади. Такий напрям тягне за собою питання про те, якою є сфера організаційного впливу ІАП, яку її члени контролюють як простір обміну, зменшуючи невизначеність і підвищуючи продуктивність. Основний аргумент тут полягає у максимальному контролі над важливими ринковими силами [4, с. 197]. Такий напрям спирається на ресурс залежності від промислової організації - зменшення залежності та збільшення ринкової влади; у одному питанні два завдання, кожне з яких веде до збільшення контролю над зовнішніми силами. Якщо ІАП не знижує свою залежність від зовнішніх сил, воно вимушено буде підіймати ціни на свою продукцію і збільшувати продуктивність.

Це застосовується як до вертикальних, так і горизонтальних кордонів: у першому варіанті ІАП розширює свою участь у галузевому ланцюгу створення вартості [4, с. 305-310], інтерналізуючи джерела невизначеності в оточуючому середовищі; у другому варіанті ІАП змінюють свою позицію за рахунок більшого розміру, коли його ОТС бажають зменшити залежність від окремих ринків.

В динамічному середовищі ІАП використовують кордони не тільки в цілях оборони поточної позиції на ринку, але й у наступальних діях, примушуючи ринки на свою користь. Зробимо наголос: це стосується дійсно інноваційної продукції. Така продукція, з високим змістом знань, має мережевий характер, тобто, привабливість приростає зі збільшенням числа користувачів. Р. Піндайк і Д. Рубінфельд стверджують: “Конкурентні ринки можуть виявлятися непридатними до ефективної роботи за чотирма причинами” [8, с. 455]. Вони їх перераховують: фірми і споживачі можуть володіти ринковою владою на ринках факторів або товарів; вони можуть мати неповну інформацію, припускаючись помилок; можуть бути присутніми зовнішні ефекти: деякі суспільні блага, не зважаючи на низькі витрати, не можуть бути вироблені.

3. Компетентнісні переваги. У цьому напрямі вирішальну роль грає ринковий динамізм, а також як використовуються та оновлюються специфічні для ІАП ресурсні переваги. ІАП концептуалізується як унікальний набір ресурсів, її кордони динамічним шляхом визначаються співставленням організаційних ресурсів з можливостями зовнішнього середовища для досягнення стратегічної цілі. С. Філіппова наполягає: “Оцінка важливості компетентностей ... треба здійснювати окремо за їх видами: знаннєві, практично-навичкові, особистісні здібності, соціальні установки, оскільки, по-перше, всі ці нерівнозначні складові мають бути включені в профіль компетентностей зі збереженням їхньої ваги, по-друге, рівень їх прояву оцінюють різні типи інструментів” [7, с. 165].

У підсумку напрям компетентнісних переваг вказує на важливість взаємозамінності ресурсів ІАП, що створює синергію ефективності та компетентності. Обмеженістю є незрозумілість конкуруючих протиріч поведінки ІАП на ринку.

4. Ідентифікація суб'єкта господарювання інноваційної діяльності. Головне питання полягає у тому: що з себе уявляє ІАП? Набір ОТС? Цілковито так. Головний аргумент полягає у тому, що організаційні

кордони повинні бути встановлені для досягнення узгодженості різних ОТС. Тут можливо побачити два теоретичних положення: 1) управлінські рішення фокусуються на когнітивних уявленнях, що використовують менеджера ІАП; 2) організаційна ідентичність, яка заснована на загальних нормах і цінностях.

Організаційна ідентичність починається зі створення ІАП і формується його засновниками або існуючими інституціональними умовами. Ідентичність дуже часто домінує над ефективністю. Хоча іноді вони бувають коеволюційні (будемо розуміти це як взаємовплив при формуванні ІАП і підсилення значення кордонів на протязі часу).

Коли зовнішні сили, що надають важливі ресурси, висуваючи при цьому вимоги, ідентичність домінує над міркуванням влади. Але екстремальні обставини можуть послабити таке домінування.

Ідентичність може домінувати над компетентнісними міркуваннями. Але у процесі створення інноваційного продукту вони можуть розвиватися одночасно. А у підсумку напрям ідентифікації фокусується на рішенні про кордони, як на вибори змісту самого ІАП. Цей напрям є дуже важливим для забезпечення цілеспрямованих дій у неоднозначному середовищі.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Продовжуючи дослідження з більш глибокого розуміння організаційних кордонів ІАП, автор пропонує визначати їх координатами ОТС, висуваючи чотири напрями для обговорення: простір можливої ефективності; сферу організаційного впливу, тобто ринкової влади; компетентності переваги інноваційного виробництва; ідентифікацію ІАП у інноваційному просторі. Такий підхід в цілому приймає юридичну точку зору, згідно з якою кордони ІАП визначаються: ефективним місцем транзакцій, концептуалізацією сфери впливу на інші ІАП; врахуванням портфеля наявних ресурсів, які еволюціонують разом з оточуючим середовищем; усвідомленням членами ІАП емоціональної та когнітивної узгодженості дій по відношенню до інноваційного процесу.

Напрямок можливої ефективності сфокусовано на рішенні про кордони як на виборі ефективного місця управління транзакціями ІАП. Одночасно напрям визначення сфери впливу полягає у зміненні поняття організаційних кордонів з поняттям транзакцій до більш широким кордонів контролю. Це означає, що окремі ОТС можуть віддавати перевагу впливу на інші ІАП не тільки через механізми власності, які розширюють вертикальні та горизонтальні кордони, але й через механізми, які не пов'язані з власністю - через ради правління, дружні зв'язки з конкурентами. Такі механізми розширюють організаційні кордони впливу різних ОТС, не розширюючи правових кордонів ІАП. Компетентності переваги фокусуються на граничному рішенні як виборі інноваційних ресурсів в портфелі ІАП, визнаючи динамічні можливості для зміни горизонтальних і вертикальних кордонів. Ідентифікація ІАП у процесі інноваційної діяльності може домінувати над міркуваннями ефективності, іноді навіть ігноруючи докази підвищення ефективності управління. Але ідентифікація та ефективність можуть бути коеволюційними під час взаємного формування кордонів у процесі просування на ринок або його розширення. Таким чином кордони відбивають сутність ІАП і поліпшують узгодженість даних з існуючою теорією та покращенням як практики, так і теорії організації.

Література

1. Дорошук Г. А. *Організаційний розвиток підприємства: теорія, методологія, практика: монографія*. Одеса: Освіта України, 2019. 368 с.
2. Захарченко В. І., Єрмак С. О., Онешко С. В. *Теорія створення і функціонування організаційно-технологічних систем у високотехнологічному виробництві: монографія*. Одеса: Фенікс, 2022. 324 с.
3. Петрович Й. М. *Організування промислового виробництва: підручник*. Київ: Знання, 2009. 328 с.
4. Портер М. Е. *Стратегія конкуренції*. Київ: Основи, 1998. 390 с.
5. Селіванова Н. М., Філіппова С. В. *Управління розвитком інноваційно-активного промислового підприємства на засадах контролінгу: нові реалії та завдання: монографія*. Одеса: ВМВ, 2014. 182 с.
6. Трут О. О. *Теоретико-методологічні засади управління результативністю організації: монографія*. Львів: Видавництво ЛТЕУ, 2018. 420 с.
7. Філіппова С. В., Мироненко К. С. *Економічне оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних підприємствах та його інструментальне забезпечення: монографія*. Одеса: Бондаренко М. О., 2016. 257 с.
8. Pindyck R. S., Rubinfeld D. L. *Microeconomics*. New York: Macmillan Publishing, 1989. 510 p.
9. Santos F. M., Eisenhardt K. M. Organisation frontier and theories of organisation. *Organisation Science*. 2005. Vol. 16, No. 5. Pp. 491–508. ISSN 1047-7039.
10. Williamson O. E. *The Economic Institutions of Capitalism: Firms, Markets, Relational Contracting*. New York: The Free Press, 1985.

References

1. Doroshchuk, H. A. (2019). *Organizational development of the enterprise: Theory, methodology, practice* [Monograph]. Odessa: Osvita Ukrainy.

2. Zakharchenko, V. I., Yermak, S. O., & Oneshko, S. V. (2022). *Theory of creation and functioning of organizational and technological systems in high-tech production* [Monograph]. Odesa: Feniks.
3. Petrovych, Y. M. (2009). *Organization of industrial production* [Textbook]. Kyiv: Znannia.
4. Porter, M. E. (1998). *Competitive strategy*. Kyiv: Osnovy.
5. Selivanova, N. M., & Fylyppova, S. V. (2014). *Management of the development of innovation-active industrial enterprises based on controlling: New realities and tasks* [Monograph]. Odesa: VMV.
6. Trut, O. O. (2018). *Theoretical and methodological foundations of organizational performance management* [Monograph]. Lviv: LTEU Publishing.
7. Fylyppova, S. V., & Myronenko, K. S. (2016). *Economic assessment of business process reengineering at innovation-active enterprises and its instrumental support* [Monograph]. Odesa: Bondarenko M. O.
8. Pindyck, R. S., & Rubinfeld, D. L. (1989). *Microeconomics*. New York: Macmillan Publishing.
9. Santos, F. M., & Eisenhardt, K. M. (2005). Organization frontier and theories of organization. *Organization Science*, 16(5), 491–508. <https://doi.org/10.1287/orsc.1050.0151>
10. Williamson, O. E. (1985). *The economic institutions of capitalism: Firms, markets, relational contracting*. New York: The Free Press.